

Μητροπολίτης Ιλαρίωνας: οι παπικού τύπου αξιώσεις της Κωνσταντινουπόλεως είναι αβάσιμες

Το τελευταίο διάστημα το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως όλο και πιο επίμονα απαιτεί από τις άλλες κατά τόπους Εκκλησίες να του αναγνωρίσουν απόλυτο πρωτείο και εξουσία επί του ορθόδοξου κόσμου. Σε ελληνικά ΜΜΕ τακτικά δημοσιεύονται άρθρα και συνεντεύξεις για το θέμα, συχνά μάλιστα ανοικτά προκατειλημμένα. Σχετικά με το εάν υπάρχει βάση για παρόμοιες αξιώσεις της Κωνσταντινουπόλεως, μίλησε σε συνέντευξή του στο πρακτορείο RIA Novosti ο πρόεδρος του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων του Πατριαρχείου Μόσχας, Μητροπολίτης Βολοκολάμσκ Ιλαρίωνας.

– Σεβασμιώτατε, σε πρόσφατη συνέντευξή του στην ελληνική εφημερίδα «Εθνικός κήρυκας» ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαίος δήλωσε ότι «Πρέπει οι Ορθόδοξοι να κάνουμε μία αυτοκριτική και να επανεξετάσουμε την εκκλησιολογία μας, εάν δεν θέλουμε να γίνουμε μία ομοσπονδία εκκλησιών προτεσταντικού τύπου» (https://www.ekirikas.com/omogeneia_ekklisia_ypoloipos_ellinismos/arthro/sygcharitirio_gramma_tou_patr.... Κατά τον ίδιο, στην Ορθοδοξία «υπάρχει ένας «Πρώτος», όχι μόνο τιμής ένεκα, αλλά ένας «Πρώτος» με ειδικές ευθύνες και κανονικές αρμοδιότητες». Πού

οφείλονται αυτού του είδους οι ισχυρισμοί και πώς πρέπει να ερμηνευθούν;

- Κατ' αρχάς να διασαφηνίσω τι είναι η «εκκλησιολογία». Είναι η περί Εκκλησίας διδασκαλία. Συνεπώς, μας προτείνεται να επανεξετάσουμε την περί Εκκλησίας διδασκαλία μας. Ακολουθώντας ποιο πρότυπο; Είναι ολοφάνερο: εκείνο των ρωμαιοκαθολικών. Στην Εκκλησία της Ρώμης υπάρχει ο Πάπας, ο οποίος είναι «όχι μόνο τιμής ένεκα, αλλά ένας «Πρώτος» με ειδικές ευθύνες και κανονικές αρμοδιότητες». Μέχρι της παρούσης στην Ορθόδοξη Εκκλησία δεν υπήρχε κάτι τέτοιο: υπήρχε μόνον ο πρώτος τιμής ένεκα.

Στο διάβα των αιώνων οι ορθόδοξοι πολεμιστές, συμπεριλαμβανομένων των πατριαρχών Κωνσταντινουπόλεως και της λοιπής Ανατολής, τάσσονταν κατά του παπισμού. Εν τούτοις, τώρα μας προτείνεται να μετασκευάσουμε την ορθόδοξη εκκλησιολογία κατά το παπικό πρότυπο.

Μας λένε: εάν δεν υπάρχει ένας «πρώτος» με ιδιαίτερες αρμοδιότητες, κινδυνεύουμε να μεταμορφωθούμε σε «μία ομοσπονδία Εκκλησιών προτεσταντικού τύπου». Δηλαδή, είτε ρωμαιοκαθολικό πρότυπο, είτε προτεσταντικό, τρίτη επιλογή δεν υπάρχει. Άραγε, μέχρι σήμερα, η Ορθόδοξη Εκκλησία μας ποια αρχή ακολουθούσε στο πολίτευμά της; Την προτεσταντική;

Δεν θα θίξω το ζήτημα σχετικά με το πώς εμφανίσθηκε και εξελίχθηκε ο θεσμός της παποσύνης στη Δύση. Είναι ένα μεγάλο ξεχωριστό θέμα. Θα επιστήσω την προσοχή μόνον στο οφθαλμοφανές γεγονός: ποτέ δεν υπήρξε στην Ορθόδοξη Ανατολή τέτοιο φαινόμενο. Η Ορθόδοξη Εκκλησία πάντοτε ήταν δομημένη ως μια οικογένεια των κατά τόπους Εκκλησιών, η οποία δεν είχε κάποια επίγεια κεφαλή. Ως Κεφαλή της Εκκλησίας στο επίπεδο της οικουμένης πάντοτε τιμάτο ο Ιησούς Χριστός, ενώ σε τοπικό επίπεδο στις Εκκλησίες προϊστάνοτο Προκαθήμενοι, οι οποίοι αντιμετώπιζονταν ως ίσοι μεταξύ τους και ανεξάρτητοι ο ένας από τον άλλο: ουδείς εξ αυτών δεν υποτασσόταν στον άλλο και κανείς δεν επέκτεινε τη δικαιοδοσία του σε άλλες Εκκλησίες.

Μεταξύ των Προκαθημένων ίσχυε μια ορισμένη τάξη. Καθορίσθηκε από την Β΄ Οικουμενική Σύνοδο, η οποία αποφάσισε ότι πρώτος επίσκοπος πρέπει να θεωρείται εκείνος της Ρώμης, κατόπιν πρέπει να ακολουθεί ο Κωνσταντινουπόλεως, εν συνεχεία ο Αλεξανδρείας, ο Αντιοχείας και ο Ιεροσολύμων. Στην Ορθόδοξη Ανατολή αυτό χαρακτηρίσθηκε ως «πενταρχία». Ο πρώτος υπερτερούσε του δεύτερου και ο δεύτερος του τρίτου αποκλειστικά και μόνον τιμητικά. Αλλά ο πρεσβύτερος δεν διέθετε εξουσία επί των νεοτέρων, ούτε ο πρώτος επί των υπολοίπων.

Τον 11^ο αι. επήλθε ρήξη μεταξύ Ανατολής και Δύσεως. Μια από τις αιτίες της ρήξεως αποτέλεσαν οι αξιώσεις των Παπών της Ρώμης επί της οικουμενικής ηγεσίας. Οι Πατριάρχες της Ανατολής δεν συμφώνησαν με αυτές: αρχικά ο Κωνσταντινουπόλεως και στη συνέχεια οι υπόλοιποι. Διέκοψαν την κοινωνία με τον Πάπα της Ρώμης, με αποτέλεσμα εκείνος, ο οποίος ήταν δεύτερος, εκ των

πραγμάτων κατέστη πρώτος στην οικογένεια των Ανατολικών Εκκλησιών. Όμως χωρίς κάποια προνόμια ή πλεονεκτήματα, χωρίς «ειδικές ευθύνες» έναντι των άλλων Προκαθημένων.

Και να τώρα, που μας λένε ότι είναι απαραίτητος ένας τέτοιος άνθρωπος, χωρίς τον οποίο η Ορθόδοξη Εκκλησία δήθεν δεν μπορεί να υπάρξει. Εδώ και δύο χιλιάδες χρόνια ζήσαμε, ενώ τώρα δεν θα μπορέσουμε πλέον, χρειάζεται επείγοντως να «επανεξετάσουμε την εκκλησιολογία», να τοποθετήσουμε έναν ως κεφαλή όλων.

Εμείς είμαστε ορθόδοξοι χριστιανοί. Και τούτο σημαίνει ότι για εμάς Κεφαλή της Εκκλησίας είναι ο Χριστός και όχι ο επίσκοπος της Κωνσταντινουπόλεως ή οποιασδήποτε άλλης τοπικής Εκκλησίας. Ο Άγιος Γερμανός, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, έγραφε τον 13^ο αι.: «Η Κεφαλή της Εκκλησίας είναι ο Χριστός, ενώ κάθε αξίωση πρωτείου είναι αντίθετη με τη διδασκαλία Του». Στην ιστορική πολεμική τους κατά του παπισμού, οι Πατέρες της Εκκλησίας με το παράδειγμα του αρχαίου θρόνου της Ρώμης οριοθέτησαν σαφώς την ορθόδοξη προσέγγιση του πρωτείου, το οποίο κατά τα λεγόμενά τους «ού κυριαρχικόν, οὔτε μὴν διαιτητικόν... ἀλλ' ἀδελφικόν τυγχάνει πρεσβείον ἐν τῇ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ γέρας ἀπονεμηθὲν τοῖς Πάπαις διὰ τὸ μεγαλῶνυμον καὶ πρεσβείον τῆς πόλεως» («δεν είναι κυριαρχικό, ούτε καν διαιτητικό... αλλά αδελφικό προνόμιο στα πλαίσια της Καθολικής Εκκλησίας και βραβείο, που απονεμήθηκε τιμητικά στους Πάπες για το σπουδαίο όνομα και το προνόμιο της πόλης τους»). (Ἡ ἐγκύκλιος τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς τοῦ ἔτους 1848).

– Αυτές οι αξιώσεις ηγέρθησαν αιφνιδίως ή ωρίμαζαν σταδιακά;

– Η εισαγωγή του παπικού προτύπου στην ορθόδοξη εκκλησιολογία γίνεται σταδιακά. Τούτο, ειδικότερα, πραγματοποιεῖτο διὰ του διαλόγου ορθοδόξων και ρωμαιοκαθολικῶν, στον οποίο ἄλλοτε συμμετείχαμε, ενώ τώρα δεν συμμετέχουμε. Εκεί έγιναν ἀπόπειρες να υιοθετηθεῖ κείμενο, το οποίο θεμελιώνε θεολογικά ἕνα κατά το παπικό πρότυπο πολίτευμα της Εκκλησίας.

Η επιχειρηματολογία ἦταν η ἀκόλουθη: στην Αγία Τριάδα υπάρχει πρωτεῖο του Θεοῦ Πατρός και συνοδικότητα του Υἱοῦ και του Αγίου Πνεύματος. Ἐτσι και στην Εκκλησία σε ὅλα τα επίπεδα πρέπει να λειτουργεῖ το πρότυπο του πρωτείου και της συνοδικότητας. Στο επίπεδο της εκκλησιαστικής ἐπαρχίας τον ρόλο του πρώτου ἀναλαμβάνει ο επίσκοπος, ενώ εξασφαλίζουν τη συνοδικότητα οι ιερεῖς. Στο επίπεδο της τοπικής Εκκλησίας πρώτος είναι ο Προκαθημένος της, ενώ η συνοδικότητα ασκείται ἀπό τους αρχιερεῖς, ενώ στο επίπεδο της Οικουμενικής Εκκλησίας, ἐπομένως, θα πρέπει ἐπίσης να υπάρχει ἕνας «πρώτος», ενώ οι υπόλοιποι τελοῦν τρόπον τινά υφιστάμενοί του.

Εμπνευστής της ιδέας είναι ο μητροπολίτης Ἰωάννης Ζηζιούλας. Διὰ του διαλόγου ορθοδόξων και ρωμαιοκαθολικῶν προσπαθοῦσε να ἐπιβάλει αὐτὴν την ιδέα σε ὅλες τις κατά τόπους Ορθόδοξες Εκκλησίες. Ἀλλά συνάντησε σθεναρὴ ἀντίσταση, ἰδιαίτερα ἀπὸ τη Ρωσικὴ Ορθόδοξη Εκκλησία.

Ούτε στην Ιερά Παράδοση, αλλά ούτε στα έργα των Αγίων Πατέρων και στους ιερές κανόνες της Εκκλησίας δεν ανακαλύψαμε τίποτε, που θα μπορούσε να επιβεβαιώσει μια τέτοια θεωρία.

Μετά τη Σύνοδο της Κρήτης η Κωνσταντινούπολη αξίωσε και κάποιες άλλες ειδικές αρμοδιότητες και προνόμια. Τώρα επιχειρούν να μας αποδείξουν ότι ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως είναι ο ύπατος διστάτης σε όλες τις διενέξεις και διαφωνίες στις κατά τόπους Εκκλησίες, μάλιστα ανεξαρτήτως θέσεως αυτών των Εκκλησιών. Λόγου χάριν, εάν ένας κληρικός της Ρωσικής Εκκλησίας, εξαιτίας κάποιων παραπτώματων, επιτιμηθεί με καθαίρεση, δύναται να υποβάλει έκκλητη προσφυγή στην Κωνσταντινούπολη και να αποκατασταθεί στην ιεροσύνη.

Αυτό ακριβώς συνέβη με τον πρώην μητροπολίτη Κιέβου Φιλάρετο Ντενισένκο. Καθαιρέθηκε, αποσηματίστηκε και στη συνέχεια αφορίστηκε από την Εκκλησία. Όμως, ο Πατριάρχης Βαρθολομαίος, ο οποίος αναγνώρισε στον καιρό του αυτόν τον αφορισμό, αποφάσισε να τον «αποκαταστήσει» στην ιεροσύνη. Σε ποιο αξίωμα; Ο ίδιος ο Φιλάρετος αυτοονομάζεται «πατριάρχης Κιέβου». Υπό ποιο όνομα έχει τώρα καταχωρηθεί στην Εκκλησία Κωνσταντινουπόλεως; Και η «αποκατάσταση» της ιεροσύνης δεν έγινε κατόπιν αιτήματος της Ρωσικής Εκκλησίας, από την οποία αφορίστηκε, ούτε κατόπιν αιτήματος του αυτοδιοικήτου μέρους αυτής, της Ουκρανικής Ορθοδόξου Εκκλησίας, αλλά κατόπιν αιτήματος σχισματικών και κοσμικών Αρχών της Ουκρανίας. Αυτή είναι όντως μια απολύτως καινοφανής εκκλησιολογία, η οποία μέχρι σήμερα δεν είχε ξανακουστεί.

Παράλληλα, ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως δήλωσε ότι η Ουκρανία είναι κανονικό του έδαφος. Γιατί, όμως, δεν το είχε δηλώσει νωρίτερα; Γιατί σε όλες τις Επετηρίδες της Εκκλησίας της Κωνσταντινουπόλεως του έτους 2018 και παλαιότερες η Ουκρανική Εκκλησία ανήκε στο Πατριαρχείο Μόσχας και ουδεμία αναφορά δεν υπήρχε περί οποιασδήποτε εξάρτησής της από την Κωνσταντινούπολη; Σιωπούσαν επί τριακόσια και πλέον έτη και αιφνιδίως το θυμήθηκαν.

Τώρα ο Πατριάρχης Βαρθολομαίος ισχυρίζεται ότι μόνον «συγκαταβατικώς» ανέχεται την παρουσία του Μακαριωτάτου Μητροπολίτη Ονουφρίου και της υπό αυτόν Εκκλησίας στην Ουκρανία. Πρόκειται για μια απολύτως παράλογη και παράφρωνα κατάσταση. Ποιος είναι αυτός για να αποφασίσει; Μια Εκκλησία, η οποία διαθέτει καθεστώς αυτοδιοικήσεως, έχει περισσότερους από εκατό αρχιερείς, δωδεκάμισι χιλιάδες ενορίες, περισσότερες από διακόσιες πενήντα Ιερές Μονές, συμπεριλαμβανομένων των μεγαλύτερων λαυρών, εκείνης των Σπηλαίων του Κιέβου, του Ποτσάγιεφ και της Σβιατογκόρσκαγια. Και αυτήν την Εκκλησία, αν είναι δυνατόν, ανέχεται συγκαταβατικώς!

Μας προτείνουν επιπροσθέτως να αναζητήσουμε κάποιους «συμβιβασμούς», κάποια «διευθέτηση του Ουκρανικού ζητήματος». Ο Πατριάρχης Βαρθολομαίος ήδη «διευθέτησε» το Ουκρανικό ζήτημα.

Ποιο αποτέλεσμα πέτυχε τελικά; Παλαιότερα ήταν πρώτος μεταξύ ίσων στην οικογένεια των Προκαθημένων των κατά τόπους Ορθόδοξων Εκκλησιών. Μάλιστα με τη συγκατάθεση αυτών των Εκκλησιών είχε ορισμένες συντονιστικές αρμοδιότητες. Αλλά τώρα δεν συντονίζει πια τίποτε. Λείπει από τα Δίπτυχα της Ρωσικής Ορθόδοξου Εκκλησίας. Για δεκάδες εκατομμύρια ορθόδοξους χριστιανούς στη Ρωσία, την Ουκρανία, τη Λευκορωσία και σε άλλες χώρες της κανονικής ευθύνης της Ρωσικής Εκκλησίας έγινε ανεπιθύμητο πρόσωπο. Ενώ το σχίσμα, που εμφανίστηκε στην Ουκρανία, τώρα διασχίζει όλη την παγκόσμια Ορθοδοξία.

Πολύ περισσότερο, αυτό το σχίσμα υφίσταται εντός των επιμέρους κατά τόπους Εκκλησιών. Να, ένα πρόσφατο παράδειγμα. Κατόπιν προτροπής του Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως, ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου μνημόνευσε τον σχισματικό Επιφάνιο κατά τη θεία λειτουργία. Η Σύνοδος της Εκκλησίας της Κύπρου διχάστηκε με αρκετούς αρχιερείς να έχουν ταχθεί κατηγορηματικά κατά. Ως αποτέλεσμα ελήφθη απόφαση ότι η Σύνοδος δεν θα «εναντιωθεί» στην απόφαση του Αρχιεπισκόπου.

Προφανώς, αυτή είναι η καινοφανής εκκλησιολογία, η οποία μας προτείνεται: ένας αποφασίζει τα πάντα, ενώ οι άλλοι δεν τον εναντιώνονται. Μόνον, που εμείς στη Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία δεν μπορούμε να συμπορευθούμε με αυτήν την εκκλησιολογία. Δεν μπορούμε και δεν πρόκειται να παραιτηθούμε από την πίστη μας, την Ιερά Παράδοση, συμπεριλαμβανομένης της ορθόδοξης εκκλησιολογίας μας. Ενθυμούμαστε τα λόγια του Αποστόλου Παύλου: «Αλλά και εάν ήμεϊς ἡ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω.» (Γαλ. 1. 8).

Ἦδη το 2008 η Ιερά Σύνοδος της Ιεραρχίας της Εκκλησίας μας προειδοποίησε τον Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως: σταματήστε να αλλοιώνετε την περί Εκκλησίας και εξουσίας σε αυτήν ορθόδοξη διδασκαλία μας, διότι τούτο δεν θα έχει καλό τέλος. Δυστυχώς, ούτε τότε μας άκουσε, ούτε τώρα μας ακούει.

Επομένως τι; Ὅπως λέγει ο Κύριος «ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς» (Ματθ. 7. 16). Ποιους καρπούς έφερε η αυθαιρεσία του Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως, το διαπιστώνουμε ήδη.

– Ο Πατριάρχης Βαρθολομαῖος ισχυρίζεται ότι οι Οικουμενικές Σύνοδοι ήσαν εκείνες, οι οποίες ανέθεσαν στους Πατριάρχες Κωνσταντινουπόλεως ειδικές αρμοδιότητες. Ισχύει αυτό;

– Η κληρονομιά των Οικουμενικών Συνόδων είναι ένα αναφαίρετο και με ιερό τρόπο φυλασσόμενο τμήμα της Ορθόδοξης Παραδόσεως. Αλλά οι ιεροί κανόνες των Οικουμενικών Συνόδων δεν αναφέρουν κάποιο άλλο πρωτείο στην Εκκλησία, πέραν του «πρωτείου τιμής».

Υπάρχει ο περίφημος 28^{ος} κανών της Συνόδου της Χαλκηδόνος, ο οποίος έχει ως εξής: «Καὶ γὰρ τῷ θρόνῳ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, διὰ τὸ βασιλεύειν τὴν πόλιν ἐκείνην, οἱ Πατέρες εἰκότως ἀποδεδώκασιν τὰ πρεσβεῖα. Καὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ κινούμενοι οἱ ἑκατὸν πενήκοντα θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι, τὰ ἴσα πρεσβεῖα ἀπένειμαν τῷ τῆς Νέας Ῥώμης ἀγιωτάτῳ θρόνῳ, εὐλόγως κρίναντες, τὴν βασιλεία καὶ συγκλήτῳ τιμηθεῖσαν πόλιν, καὶ τῶν ἴσων ἀπολαύουσιν πρεσβείων τῇ πρεσβυτέρῳ βασιλίδι Ῥώμῃ, καὶ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ὡς ἐκείνην μεγαλύνεσθαι πράγμασι, δευτέραν μετ' ἐκείνην ὑπάρχουσιν. Καὶ ὥστε τοὺς τῆς Ποντικῆς, καὶ τῆς Ἀσιανῆς, καὶ τῆς Θρακικῆς διοικήσεως μητροπολίτας μόνους, ἔτι δὲ καὶ τοὺς ἐν τοῖς βαρβαρικοῖς ἐπισκόπους τῶν προειρημένων διοικήσεων χειροτονεῖσθαι ὑπὸ τοῦ προειρημένου ἀγιωτάτου θρόνου τῆς κατὰ Κωνσταντινούπολιν ἀγιωτάτης ἐκκλησίας».

Ὅλα διατυπώθηκαν ἐδῶ με ἀπόλυτη σαφήνεια. Σαφῶς οριοθετήθηκε ἡ κανονικὴ δικαιοδοσία τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως: περιλαμβάνει τρεῖς διοικήσεις (περιφέρειες) τῆς Ρωμαϊκῆς Αυτοκρατορίας, που εδαφικῶς συμπίπτουν περίπου με τὴ σημερινὴ Τουρκία. Καὶ αναφέρεται ὅτι ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως οφείλει ὄχι μόνον νὰ χειροτονεῖ μητροπολίτες γι' αὐτές, ἀλλὰ καὶ ἐπισκόπους γιὰ τοὺς κατοικοῦντες σὲ αὐτές τὲς τρεῖς διοικήσεις βαρβάρους (δηλαδή, μὴ Ἕλληνες).

Ἀπὸ τὸν κανόνα αὐτὸ διογκώθηκε μιὰ θεωρία, σύμφωνα με τὴν ὁποία ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως πρέπει νὰ ἔχει δικαιοδοσία ἐπὶ ὅλων ἐν γένει τῶν «βαρβαρικῶν» γαιῶν, στὶς ὁποῖες ἐνέταξαν τὴ Δυτικὴ Ἑυρώπη, τὴ Βόρεια καὶ τὴ Νότια Ἀμερική, τὴν Αὐστραλία, τὴν Ἀνατολικὴ καὶ τὴ Νοτιοανατολικὴ Ἀσία. Καὶ ἰδοὺ ἡ Κωνσταντινούπολη με πλήρη σοβαρότητα ἐπικαλεῖται αὐτὸν τὸν κανόνα, γιὰ νὰ τεκμηριώσῃ τὲς αξιώσεις τῆς ἐπὶ τῆς οἰκουμενικῆς δικαιοδοσίας, ἀπαιτώντας ὥστε οἱ ἐνορίες ὅλων τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν, που εὐρίσκονται σ' αὐτές τὲς περιφέρειες, νὰ ἐπανυπαχθῶν στὴν ἴδια. Πρόκειται, ὅμως, γιὰ μιὰ αυθαίρετη ἀπαίτηση, που δὲν ἔχει οὐδεμίαν βάση στὸ κείμενο τοῦ κανόνα, τὸν ὁποῖο ἐπικαλεῖται.

Υπάρχει ἐπίσης καὶ ὁ 9^{ος} κανὼν τῆς ἴδιας Συνόδου τῆς Χαλκηδόνος, που ἀναφέρει: «Εἰ δὲ πρὸς τὸν τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας μητροπολίτην, ἐπίσκοπος, ἢ κληρικὸς ἀμφισβητοῖ, καταλαμβάνετω τὸν ἑξαρχὸν τῆς διοικήσεως, ἢ τὸν τῆς βασιλευούσης Κωνσταντινουπόλεως θρόνον, καὶ ἐπ' αὐτῷ δικαζέσθω». Βάσει αὐτοῦ τοῦ κανόνα ἡ Κωνσταντινούπολη ἰσχυρίζεται ὅτι δικαιούται νὰ ἀσκεῖ τὸ ἐκκλητο, δεχόμενος προσφυγές ἀπὸ οποιαδήποτε τοπικὴ Ἐκκλησία. Δὲν εἶναι ὅμως ἔτσι. Ὁ δεδομένος κανὼν ἰσχύει μόνον γιὰ τὴν Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἢδη τὴ νεότερη ἐποχὴ (τὸν 19^ο αἰ.) τόσο ἐγκριτοὶ ἐρμηνευτὲς τῶν ἱερῶν κανόνων ὅπως ὁ Ὅσιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης, ἀνήρρεσαν τὴν ψευδῆ ἀπόψη γιὰ τὸ δῆθεν δικαίωμα τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως «νὰ ἐνεργεῖ στὲς διοικήσεις καὶ τὲς περιφέρειες ἄλλων Πατριαρχῶν», συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ἐκδικάσεως τῶν ἐκκλήτων προσφυγῶν ἀπὸ τὲς περιφέρειες αὐτές.

– Μήπως αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία δὲν χρειάζεται καν καθόλου πρωτεῖο;

Τι φρονεί σχετικά η Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία;

- Η άποψη της Εκκλησίας μας επί του ζητήματος του πρωτείου διατυπώθηκε από την Ιερά Σύνοδο το έτος 2013 στο έγγραφο «Η θέση του Πατριαρχείου Μόσχας επί του ζητήματος του πρωτείου στην Οικουμενική Εκκλησία». Ουδέποτε η Ρωσική Εκκλησία απέρριπτε το πρωτείο τιμής στην Εκκλησία. Αλλά το πρωτείο στην Ορθόδοξη Εκκλησία πάντοτε πρέπει να εξισορροπείται από τη συνοδικότητα. Αυτή είναι η θεμελιώδης αρχή, στην οποία αναφέρεται ο 34^{ος} Αποστολικός κανών: «Τοὺς ἐπισκόπους ἐκάστου ἔθνους εἰδέναι χρή τὸν ἐν αὐτοῖς πρῶτον, καὶ ἡγεῖσθαι αὐτὸν ὡς κεφαλὴν, καὶ μηδὲν τι πράττειν ἄνευ τῆς ἐκείνου γνώμης· ἐκεῖνα δὲ μόνον πράττειν ἕκαστον, ὅσα τῇ αὐτοῦ παροικία ἐπιβάλλει, καὶ ταῖς ὑπ’ αὐτὴν χώραις. Ἄλλὰ μηδὲ ἐκεῖνος ἄνευ τῆς πάντων γνώμης ποιείτω τι. Οὕτω γὰρ ὁμόνοια ἔσται, καὶ δοξασθήσεται ὁ θεός, διὰ Κυρίου, ἐν ἀγίῳ Πνεύματι· ὁ Πατήρ, καὶ ὁ Υἱός, καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα».

Υπάρχει και ένα επιπλέον σκέλος σε αυτόν τον κανόνα, το οποίο αγνοείται από τον Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως: να πράττει ο καθένας εκείνα μόνον, τα οποία αφορούν στη δικαιοδοσία του. Οι ιεροί κανόνες των Οικουμενικών Συνόδων ορίζουν με επαρκή σαφήνεια τα όρια κανονικής δικαιοδοσίας του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως: κατά προσέγγιση συμπίπτουν με τη σημερινή Τουρκία. Αλλά ο Πατριάρχης Βαρθολομαίος θέλει να επεκτείνει την εξουσία του και επί άλλων Εκκλησιών, κάτι που προσκρούει ευθέως στους κανόνες της Εκκλησίας.

Τέλος, είναι σημαντικό να επιστήσουμε την προσοχή στα λόγια: «τοὺς ἐπισκόπους ἐκάστου ἔθνους». Εκεί διατυπώνεται η αρχή της τοπικότητας. Ο πρώτος υφίσταται σε τοπικό επίπεδο και όχι σε οικουμενικό. Δεν υπάρχει ούτε ένας κανών της εποχής των Οικουμενικών Συνόδων, που να καθιερώνει τις αρμοδιότητες του πρώτου επισκόπου σε οικουμενικό επίπεδο.

Ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαίος συνειδητά και επιδεικτικά παραβίασε τη θεμελιώδη αρχή της συνοδικότητας. Όχι μόνον δεν συμβουλευθήκε επί του Ουκρανικού ζητήματος με άλλες Εκκλησίες, αλλά και προχώρησε στις ενέργειές του εμφανώς ενάντια στη βούλησή τους. Εισπήδησε στα όρια της Ρωσικής Εκκλησίας, κηρύσσοντας αυτά οικεία του, δέχθηκε σε ευχαριστιακή κοινωνία τους σχισματικούς, που δεν διαθέτουν κανονική χειροτονία και εξαιτίας αυτού έχασε τον συντονιστικό του ρόλο στην Ορθοδοξία και στερήθηκε του δικαιώματος επί του πρωτείου τιμής στην Ορθόδοξη Εκκλησία.